

 Bespreekbaar maken

ethische vraagstukken

WoonZorgcentra Haaglanden

1

Ethiek bij dementie

Doel

- Bewustworden van ethische dilemma's
- Handvat om met dilemma's om te gaan

Opzet

- Wat is ethiek?
- Ethisch beraad: 4 stappen

2

Ethiek bij dementie

*Je gaat het pas zien
als je het doorhebt*

J. Cruijff

3

Wat is ethiek?

Associëren:

Waar denk je aan bij 'ethiek'?

4

Wat is ethiek?

Beknopte definitie

Ethiek = nadenken over: wat is het goede om te doen?

Ethiek in de zorg = nadenken over 'Wat is goede zorg?'

5

Wat is ethiek?

Beknopte definitie

Wat is goede zorg?

NIET: goed in technische zin. Je kunt een injectie op technisch goede wijze geven, maar dat is nog geen goede zorg, bijv. als iemand die injectie helemaal niet wil.

> Wat is het goede om te doen?

6

Wat is ethiek?

7

Arend van Dam

Wat is ethiek?

Casus 1

De zoon van een bewoonster met dementie is overleden. Hij bezocht haar nooit en mevrouw zelf heeft steeds gezegd: "Ik hoef niks meer van hem te weten! Echt helemaal niets!"

Er wordt daarom, in overleg met haar andere zoon, besloten om mevrouw niet te informeren over het overlijden.

8

EENS / ONEENS?

Wat is ethiek?

Casus 2

De euthanasieaanvraag van een bewoner is afgewezen. Daarom besluit hij, na enkele gesprekken met de arts, te stoppen met eten en drinken. Na verloop van tijd raakt de bewoner in een delier en vraagt om drinken. De familie wil dat dit wordt aangeboden. De verzorgenden zijn onzeker over wat ze moeten doen en vragen de arts om advies. De arts besluit om geen vocht toe te dienen.

9

EENS / ONEENS?

Wat is ethiek?

Casus 3

Een bewoonster is zeer onrustig en angstig. Ook herkent ze haar man niet meer. Als er een nieuwe mannelijke bewoner komt, wordt ze onafscheidelijk van hem. Ze kruipen zelfs bij elkaar in bed. Mevrouw is rustig en oogt tevreden en gelukkig.

De echtgenoot van de bewoonster komt elke dag op bezoek en vindt het moeilijk om aan te zien. Hij wil dat het contact van zijn vrouw met de nieuwe meneer wordt beëindigd.

10

EENS / ONEENS?

Wat is ethiek?

Waarden en normen

- Ethiek: waarden en normen
 - Waarden = wat belangrijk is om na te streven
 - Normen = gedragsregels, afgeleid van waarden

11

Wat is ethiek?

Waarden en normen

Bijvoorbeeld:

Waarde:

Autonomie

Norm:

Ik mag zelf bepalen wat ik doe

12

Wat is ethiek?

Waarden en normen

Bijvoorbeeld:

Waarde:

Eerlijkheid

Norm:

Je mag niet liegen

13

Wat is ethiek?

Waarden en normen

Bijvoorbeeld:

Waarde:

Vertrouwelijkheid

Norm:

Als een cliënt je iets vertrouwelijks vertelt, vertel je dat niet door

14

Wat is ethiek?

Waarden en normen

Bijvoorbeeld:

Waarde:

Openheid

Norm:

We zijn open in de communicatie aan familieleden

15

Wat is ethiek?

Waarden en normen

Bijvoorbeeld:

Waarde:

Samen

Norm:

Als medewerker zet je je als team in voor de cliënt

16

Wat is ethiek?

Waarden en normen

Bijvoorbeeld:

Waarde:

Respect

Norm:

Je moet mensen altijd laten uitpraten

17

Wat is ethiek?

Waarden en normen

Bijvoorbeeld:

Waarde:

Welzijn

Norm:

We spannen ons zo in dat de cliënt zich goed en thuis voelt

18

Wat is ethiek?

Waarden en normen

- Ethisch dilemma (zoals de casussen): botsing van verschillende waarden
 - Bijvoorbeeld: autonomie <> eerlijkheid

19

Wat is ethiek?

Casus 1

De zoon van een bewoonster met dementie is overleden. Hij bezocht haar nooit en mevrouw zelf heeft steeds gezegd: "Ik hoef niks meer van hem te weten! Echt helemaal niets!"

Er wordt daarom, in overleg met haar andere zoon, besloten om mevrouw niet te informeren over het overlijden.

autonomie <> eerlijkheid

20

Wat is ethiek?

Casus 2

De euthanasieaanvraag van een bewoner is afgewezen. Daarom besluit hij, na enkele gesprekken met de arts, te stoppen met eten en drinken. Na verloop van tijd raakt de bewoner in een delier en vraagt om drinken. De familie wil dat dit wordt aangeboden. De verzorgenden zijn onzeker over wat ze moeten doen en vragen de arts om advies. De arts besluit om geen vocht toe te dienen.

welzijn <> autonomie

21

Wat is ethiek?

Casus 3

Een bewoonster is zeer onrustig en angstig. Ook herkent ze haar man niet meer. Als er een nieuwe mannelijke bewoner komt, wordt ze onafscheidelijk van hem. Ze kruipen zelfs bij elkaar in bed. Mevrouw is rustig en oogt tevreden en gelukkig.

De echtgenoot van de bewoonster komt elke dag op bezoek en vindt het moeilijk om aan te zien. Hij wil dat het contact van zijn vrouw met de nieuwe meneer wordt beëindigd.

welzijn <> trouw (huwelijk) / respect

22

Wat is ethiek?

Waarden

Bijvoorbeeld:

Gelijkwaardigheid, rechtvaardigheid, niet-schaden, welzijn, autonomie, naastenliefde, integriteit, ijver, solidariteit, respect, rust, zorgvuldigheid, trouw, transparantie, professionaliteit, flexibiliteit, openheid, enz.

23

Wat is ethiek?

Casus 4

Een man met beginnende dementie geniet van de maaltijden, vooral van vlees. Hij is echter altijd overtuigd vegetariër geweest, geven zijn kinderen meermaals aan. Daarom krijgt hij alleen nog vegetarische maaltijden aangeboden.

Welke waarden botsen?

24

Wat is ethiek?

Casus 5

Een oudere, die aangeeft eenzaam te zijn, krijgt een zorgrobot in huis.

De dochter vindt dat ideaal: moeder geniet van de robot. Zijzelf hoeft nu ook gelukkig minder vaak op bezoek te komen; de zorg voor haar eigen gezin kwam de laatste tijd echt te kort.

De zoon vindt het niks: je laat je moeder toch niet met een robot kletsen?!

25

Welke waarden botsen?

Wat is ethiek?

Casus 6

Meerdere bewoners genieten van lekker eten. Ze komen echter steeds meer aan.

Daarop stelt de diëtist voor om alleen nog magere producten te gebruiken. Die vinden de bewoners echter minder lekker, zo blijkt.

Daarom willen de teamleden toch gewoon weer kiezen voor lekkere producten, ook als bewoners dan aankomen in gewicht.

26

Welke waarden botsen?

Wat is ethiek?

Casus 7

Een bewoner met dementie wil absoluut niet gewassen worden. Ze begint te tieren en te slaan als dat wordt geprobeerd. "Ik wil het niet!" roept ze dan. Mevrouw begint steeds sterker te ruiken, maar wordt niet gewassen.

Welke waarden botsen?

27

Wat is ethiek?

28

Ethisch beraad

Casus op papier

Doel: Op gestructureerde wijze komen tot een gezamenlijke afweging wat in deze situatie goed handelen is.

29

Ethisch beraad

Vier stappen

1. Achterhalen van het dilemma

Centrale vraag:

Is het goede zorg om ... ?

of

Is het verantwoord om ... ?

30

Ethisch beraad

Vier stappen

2. Analyse van de casus
 - Feiten
 - Betrokkenen
 - Waarden

31

Ethisch beraad

Vier stappen

3. Afwegen
4. Afspraken maken

32

Ethisch beraad

Vier stappen

1. Achterhalen van het dilemma
2. Analyse
3. Afwegen
4. Afspraken maken

33

Afronding

Contact:

Website: www.timvaniersel.nl

E-mail: tvaniersel@wzh.nl

Twitter: [@Tvaniersel](https://twitter.com/Tvaniersel)

34